

SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 30. aprīlī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Veronika Krūmiņa un Mārtiņš Mits, kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzēja [..] pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 49/2026),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma “Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam” 3. panta pirmo daļu un 5. panta pirmo daļu, kā arī Darba likuma 58. panta piekto daļu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 106. un 109. pantam un spēkā neesošu no šo normu pieņemšanas dienas.

2. Likuma “Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam” 3. panta pirmajā daļā noteikts:

“(1) Tiesības uz bezdarba apdrošināšanas pakalpojumiem ir personām, kuras Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likumā noteiktajā kārtībā ir ieguvušas bezdarbnieka statusu [..], ir apdrošinātas bezdarba gadījumam saskaņā ar likumu “Par valsts sociālo apdrošināšanu” un kurām ir šajā likumā noteiktais apdrošināšanas stāžs.”

Šā likuma un 5. panta pirmajā daļā noteikts:

“(1) Tiesības uz bezdarbnieka pabalstu ir bezdarbniekam, kuram apdrošināšanas stāžs ir ne mazāks par vienu gadu, ja par viņu Latvijas Republikā ir veiktas vai bija jāveic obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas bezdarba

gadījumam [...]ne mazāk kā 12 mēnešus pēdējo 16 mēnešu periodā pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas dienas.”

Darba likuma 58. panta piektajā daļā noteikts:

“(5) Aizliegts atstādināt darbinieku ilgāk par trim mēnešiem, izņemot šā panta otrajā daļā noteiktos gadījumus.”

3. Vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama Satversmes tiesas likuma 18. panta otrajā daļā noteiktajos gadījumos. Atbilstoši šīs daļas 1.¹ punktam to var darīt, ja apstrīdētie akti ir savstarpēji cieši saistīti un to izvērtēšana vienā lietā var sekmēt vispusīgu un ātrāku lietas izskatīšanu.

Pieteikumā nav pamatots, ka likuma “Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam” 3. panta pirmā daļa, 5. panta pirmā daļa un Darba likuma 58. panta piektā daļa veidotu savstarpēji saistītu tiesību normu kopumu. Tādējādi nav pamata secināt, ka to satversmības izvērtēšana vienas lietas ietvaros būtu nepieciešama, lai nodrošinātu efektīvāku konstitucionālo kontroli. Tas, ka vairākas apstrīdētās normas ir saistītas ar pieteikumā aprakstītajiem faktiskajiem apstākļiem, pats par sevi nenozīmē, ka šajās tiesību normās regulētie tiesību jautājumi būtu savstarpēji saistīti.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas prasībām.

5. Papildus kolēģija atgādina, ka konstitucionālajai sūdzībai jāatbilst arī citām Satversmes tiesas likumā noteiktajām prasībām.

5.1. Pieteikuma iesniedzējs jau iepriekš ir vērsies Satversmes tiesā, lūdzot izvērtēt Darba likuma 58. panta pirmās un piektās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 109. pantam (pieteikumi Nr. 223/2022, Nr. 13/2023 un Nr. 58/2023). Izskatot šos pieteikumus, Satversmes tiesas kolēģijas pieņēma lēmumus par atteikšanos ierosināt lietas.

Lēmumā par atteikšanos ierosināt lietu pēc pieteikuma Nr. 223/2022 konstatēts, ka pieteikumā nav pamatots, ka tieši Darba likuma 58. panta pirmā un piektā daļa liegtu pieteikuma iesniedzējam saņemt bezdarbnieka pabalstu. Savukārt lēmumā par atteikšanos ierosināt lietu pēc pieteikuma Nr. 58/2023 konstatēts, ka pieteikuma iesniedzēja argumenti par pamattiesību aizskārums attiecas uz apstrīdēto normu interpretāciju.

Izskatāmajā pieteikumā ir precizēts prasījums. Tomēr prasījuma precizēšana pati par sevi nemaina pieteikuma juridisko pamatojumu pēc būtības, ja precizējums nenovērš kolēģijas iepriekš konstatētos trūkumus. No pieteikuma

joprojām nav redzams, ka tieši Darba likuma 58. panta piektā daļa radītu pieteikuma iesniedzējam pamattiesību aizskārumu. No pieteikuma izriet, ka pieteikuma iesniedzējs savu pamattiesību aizskārumu saista ar to, kā tiesa interpretējusi un piemērojusi šo normu. Tomēr Satversmes tiesas kolēģija uzsver, ka iebildumi par tiesas rīcību, piemērojot apstrīdētās normas, nevar būt pamats lietas ierosināšanai, jo Satversmes tiesa nepārvērtē tiesību normu interpretāciju un piemērošanu.

5.2. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu pieteikumu var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka viņam nav reālu un efektīvu iespēju aizstāvēt savas aizskartās pamattiesības.

Satversmes tiesa vairākkārt ir atzinusi, ka konstitucionālā sūdzība galvenokārt ir papildu pamattiesību aizsardzības līdzeklis. To var izmantot tikai tad, ja pamattiesību aizskārumu nav iespējams novērst ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Vispirms tieši administratīvā tiesa, izmantojot tiesību interpretācijas metodes un novēršot likuma nepilnības, var nodrošināt Latvijas Republikas Satversmei atbilstošu rezultātu un taisnīgu līdzsvaru starp personas tiesībām un sabiedrības interesēm (sal. *2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 14. punkts un 2019. gada 7. oktobra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2018-19-03 15.2. punkts*).

Konkrētajā situācijā pieteikuma iesniedzējam ir iespējas aizstāvēt savas pamattiesības, izmantojot vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus. Viņš var pārsūdzēt Administratīvās rajona tiesas [datums] spriedumu, ar kuru noraidīts pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu un bezdarbnieka pabalsta piešķiršanu. Izskatot lietu, administratīvā tiesa var vislabāk un pilnīgāk noskaidrot lietas faktiskos apstākļus un izvērtēt, kā likuma "Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 3. panta pirmā daļa un 5. panta pirmā daļa ir piemērojama pieteikuma iesniedzēja situācijā. Tas, ka pieteikuma iesniedzējs nepiekrīt, kā Administratīvā rajona tiesa ir piemērojusi tiesību normas, pats par sevi nenozīmē, ka tiesvedība administratīvā procesa kārtībā būtu neefektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis Satversmes tiesas likuma izpratnē.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 49/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa